

Rapor: 1

ANTROPOLOJİ VE ETNOLOJİ ENSTİTÜSÜ'NÜN 1946-47 DERS YILI ÖĞRETİM GEZİSİ RAPORU

Dr. SENİHA TUNAKAN

Antropoloji doçenti

Enstitümüz, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi adına Doç. Dr. S. Tunakan, Asistan Dr. Kılıç Kökten ve öğrencilerden¹ mürekkep yedi kişilik bir grupla 24.10.1947-7.11.1947 tarihleri arasında Burdur ile Isparta arasındaki göller bölgesinde ve Antalya çevresinde bir araştırma gezisi yapmıştır. Bu gezi, Prof. Dr. Ş. A. Kansu'nun başkanlığında 1944 haziranında yapılan bir araştırma ile ilk olarak ele alınan ve o zamana kadar pek az araştırılmış olan bu bölgenin prehistoryası hakkında varılan sonuçları biraz genişletmek ve öğrencilerin bu konu üzerindeki bilgilerini, pratik bir yoldan giderek her şeyi yerinde görmek ve incelemek suretiyle takviye etmek amacıyla yapılmıştır.

Grupumuzun ilk uğrak yeri Isparta olmuştur. Oraya vardığımızın ertesi günü *Baladız mezolitik istasyonuna*, gidildi. Bilindiği gibi burası bu adı taşıyan istasyonun yakınında ve tren hattının yardığı kum tepeliklerinin bulunduğu yerdedir, ilk önce Prof. H. Louis'nin 1937 de burada bulduğu mikrolit çakmak taşı aletlerle dikkati çeken bu bölge, sonradan Prof. Ş. A. Kansu'nun yaptığı sondajlar neticesinde elde edilen zengin mikrolitlerle karakterlenen mezolitik bir istasyon olarak karşımıza çıkmıştır², işte bu bölgede bizzat incelemeler yapılmış ve tipik aletler toplanmıştır. Diğer taraftan Isparta'ya giderken *Bozanönü* istasyonunun kuzeyine düşen *Bozanönü mağaralarında* da araştırmalar yapılmıştır. *Koca in* ve *Kapalı in* adlarını taşıyan bu mağaralarla yine bu gölgede bulunan kaya sığınaklarının hepsi tabiidir ve Prof. Ş. A. Kansu'nun bu mağaralarda yaptığı sondajlarla meydana koyduğu gibi, bu mağaraların dolgun tabakaları içinde klasik kültüre ve üst paleolitik devrin Orinyasiyen epokuna ait çakmak taşından âletlere rastlanmıştır. Anadolu'da üst paleolitik devir yerleşmelerine güzel ve ilk bir örnek teşkil eden bu mağaralar, grubumuz tarafından ilgi ile gezilmiş ve faydalı bilgiler elde edilmiştir. Bundan başka gittiğimiz yerlerde tarihî değer taşıyan yerlerin görülmesine de mümkün olduğu kadar yer verilmiştir.

¹ Bu geziye katılan öğrencilerimiz şunlardır : Mebrure Silemeli, Fikret Ozansoy, Enver Bostancı, Sabahat Dumlu, Mediha Çağdaş.

² Ord. Prof. Ş. A. Kansu : Isparta, Burdur illeri çevresinde T. T. K. adına 1944 haziran'ında yapılan prehistorya araştırmalarına dair ilk rapor.

Bu maksatla İğridir'e gidilmiş, oradaki Selçuk eserleri görülmüştür. Yolumuzun üzerinde rastladığımız— daha evelden tesbit edilmiş olan— eski iskân yerleri, yani höyükler üzerinde de önemle durulmuştur.

Gezimizin ikinci uğrak yeri Antalya olmuştur. Burada kazı yapmak suretiyle çalıştığımız yer, Antalya'nın kuzeybatısına düşen ve şehirden aşağı yukarı 30 Km. kadar mesafede bulunan *Kara in mağarasıdır*.¹ *Kara in mağarası* Antalya - Burdur şosesi üzerinde bulunan Yağca köyünün kuzey-doğusunda, Şam dağının bu tarafa bakan yamacı üzerindedir. Ağzı güney taraftadır. Birbirine bağlı üç büyük boşluk (hücre) ihtiva etmektedir. Bu üç boşluk adeta üç kat halindedir. Çünkü birinci boşluktan itibaren üçüncü boşluğa gidış oldukça dik bir inişle olmaktadır. En büyük boşluk üçüncü boşluktur ve ikinciden bir bölme ile ayrılmıştır. İkinci ile birinci birbirine geniş bir koridor ile bağlıdır. Grupumuz, tamamiyle tabî olan bu mağaranın üçüncü boşluğunda kâzı yapmıştır. Yüksek tavanlı ve geniş olan bu kısma ayrıca iki küçük in de açılmaktadır. Mağara çok karanlık ve oldukça rutubetlidir. Burada eski ve yeni dikit (Stalagmite) ve sarkıtlarla (Stalactite), kat bölümler bilhassa dikkati çekmektedir. Bu mağarada ilk çalışma Dr. Kılıç Köten tarafından 1946 yazında yapılmış ve üçüncü boşlukta yapılan deneme kazısı şu sonuçları vermiştir: Bu boşluğun dolgu tabakası bir metreden biraz kalındır. En üstte çok ince gübrelili bir toprak tabakası bulunmakta bunu yine ince olan klâsik devir ve bakır çağı çanak çömleğini karışık olarak ihtiva eden ikinci bir tabaka takip etmektedir. Bu iki tabaka satıhtan itibaren ancak 35 cm. kadar derinliktedir. Bundan sonra koyu renkli ve kumlu bir tabaka gelmektedir ki burada Musteriyen (orta paleolitik) uç ve kazıyacılara elde edilmiştir. İşte bu önemli buluntularla dikkati çeken bu mağara, bu seneki gezimizin başlıca çalışma merkezini teşkil etmiş ve geçen sene Dr. Kılıç Kökten'in 1,5 X 4 metre çapında açmış olduğu çukur, on amele çalıştırılmak suretiyle, lüks lâmbaları ışığında, üç gün süren devamlı bir kazı ile 5 X 6 metre çapında genişletilmiş ve ana tabana kadar bütün bu tabakalar ayrı ayrı aktarılmak suretiyle araştırılmıştır. Buluntular geçen seneki sonuçları tamamiyle teyit etmiştir. Karışık olan, yani klâsik ve bakır devri çanak çömleğini taşıyan üst tabakadan sonra orta paleolitik taş âletlerini zengin olarak ihtiva eden alt tabaka bu sene geçen senekinden daha büyük ve daha tipik âletler vermiştir. Bu arada tarihî devirlere ait olması muhtemel iki iskelet de bulunmuştur. Bunlardan biri çıkarılarak Enstitü'ye getirilmiştir. Diğerinin vaktin darlığı sebebiyle yerinde bırakılmıştır. Toplanan taş âletler de incelenmek üzere Enstitü'ye getirilmiş bulunmaktadır. Bize çok şey vadeden bu mağarada araştırmamızın henüz sona ermediğini burada

¹ Prof. Ş. A. Kansu : Anadolu'da Taş devrine ait buluşlar, Ulus. 17 ocak 1947,

² Dr. Kılıç Kökten : Bazı prehistorik istasyonlar hakkında yeni gözlemler. Ankara Üniversitesi, D. T. C. F. Dergisi, cilt V. sayı 2, 1947.

belirtmemiz icab eder. Aynı mağarada, fakat bilhassa aynı bölge çevresinde daha etraflı gezi ve daha devamlı kazılara ihtiyaç görülmektedir.

Antalya'da geçirdiğimiz son gün bu bölgenin arkeolojik eserlerini görmeğe hasredilmiştir. Bu maksatla Manavgat ilçesine kadar gidilmiş ve yolumuzun üzerindeki Perge harabeleri gezilmiştir. Diğer taraftan Antalya'yı bu ilçeye bağlayan şose üzerinde höyüklerin bulunup bulunmadığı üzerinde de durulmuştur. Antalya - Burdur yolunun aksine olarak bu çevrede hiç bir höyük tesbit edilememiştir. Yalnız yol boyunca sık sık küçük tepeler üzerinde klâsik yerleşme izleri görülmüştür.

Şehirdeki Vilâyet Müzesi de grupumuz tarafından ilgi ile gezilmiş ve faydalanılmıştır. Gezi sonunda tesbit edilen konular da, her defasında yapıldığı gibi, öğrencilere seminer vazifesi olarak verilmiştir.